

Še daleč do temeljnih ciljev

Produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost padajo. Kljub upoštevanju vse težavnosti letošnjih razmer za gospodarjenje, ki opravičujejo marsikak slabši gospodarski dosežek, je to vendarle dokaj neobetavna slika poslovanja organizacij združenega dela v naši občini.

Fizični obseg proizvodnje je bil sicer večji za 3,9 odstotka, kar je skoraj še enkrat več od povprečne rasti v republiki, a vendar velja povedati, da je delavec s tako povečanim obsegom proizvodnje vseeno ustvaril realno manjši dohodek kot v enakem lanskem obdobju. Zanimivo pri tem je, da je tak obseg proizvodnje zabeležen za manjšim številom zaposlenih (0,7 odstotka zaposlenih manj kot pred letom dni). Hkrati pa se velja zamisliti nad podatkom, da gospodarstvo v Centru zaostaja, in to kar občutno, za rastjo proizvodnje v Ljubljani kot celoti. Ljubljanska gospodarska rast se je namreč povečala za 5,2 odstotka v primerjavi z enakim lanskim obdobjem.

Kar zadeva finančne učinke gospodarjenja, je moč ugotoviti, da je celotni prihodek prvih šestih mesecev letošnjega leta ostal, realno gledano, na ravni primerjalnega obdobja. Njegovo nominalno povečanje je resda znašalo 28 odstotkov, vendar je toliko znašala tudi inflacijska rast. Večji celotni nominalni dohodek so ustvarile vse gospodarske dejavnosti, razen gradbeništva, kjer so zaradi usihanja gradbenih naročil zabeležili za pet odstotkov manjši finančni učinek.

Zavoljo močnih inflacijskih gibanj v tem letu, in seveda že prej, ki so bila »najintenziv-

nejša« zlasti na surovinskem in energetskega področju, je razumljivo, da so tudi kazalci ekonomičnosti pokazali slabše vrednosti kot pred letom dni. Nabavna vrednost blaga za proizvodnjo je porasla za 30 odstotkov (to je dobrih 80 odstotkov vseh porabljenih sredstev), precej več pa so plačali tudi za porabljeno energijo (43 odstotkov) in za razne neproizvodne storitve (64 odstotkov).

Slejkoprej pa je temeljni »nosilec« slabše ekonomičnosti pravzaprav administrativni predpis. Gre za uveljavitev višjih amortizacijskih stopenj, ki so gospodarstvo v občini Center obremenile za dodatnih 58 odstotkov dotlej ovrednotene amortizacije. Tudi pri rentabilnosti uporabe poslovnih sredstev je moč ugotoviti neugodno smer gibanja, saj se rentabilnost že dalj časa slabša. Večja rast uporabljenih poslovnih sredstev (za 34 odstotkov) ob nižji rasti dohodka (za 27 odstotkov) sta zmanjšali rentabilnost poslovanja za 5,5 odstotka. Sicer pa bolj ali manj velja pravilo, da so dejavnosti s slabšo ekonomičnostjo dosegle tudi slabšo rentabilnost.

V gospodarskih organizacijah občine so v prvem polletju razporedili za 27 odstotkov več dohodka, pri čemer je treba upoštevati, da je doseženi dohodek nekoliko manjši (za

0,35 odstotka), kajti deset organizacij združenega dela je šestmesečno poslovanje sledilo z izgubo. Za gospodarske izgube je treba reči, da vendarle še niso dobile širših razsežnosti, čeravno so se povečale kar za 148 odstotkov v primerjavi s stanjem sredi lanskega leta. Med postavkami pri razporejanju dohodka so zlasti vidno porasla sredstva za splošno porabo in za druge obveznosti iz dohodka.

Hitrejšo rast od dohodka je moč v okviru razporejanja sredstev za druge obveznosti iz dohodka ugotoviti pri obrestih za kredite (48-odstotno povečanje), naglo so povečali porabo dohodka tudi v delovnih skupnostih (za 42 odstotkov), močno so se povečale zavarovalne premije (za 60 odstotkov).

Če bi lahko rekli, da na teh področjih porabe, glede na naša prizadevanja za omejitve vseh vrst porabe, ni bilo posebnega uspeha, pa je pri izplačevanju sredstev za komate osebne dohodka in pri združevanju sredstev za skupno porabo delavcev bilo več »discipline«, saj so stopnje rasti te vrste porabe nižje od rasti dohodka. Tako na primer je bilo za bruto osebne dohodka namenjeno za 25 odstotkov več sredstev kot v prvi polovici lanskega leta, za skupno porabo delavcev pa 22 odstotkov več denarja.

Velja pa omeniti, da so uspeli povečati sredstva za akumulacijo, in sicer kar za 20 odstotkov, kar gre v največji meri pripisati novim amortizacijskim stopnjam.

JK

POLLETNE IZGUBE

Številke puščajo upanje

Sodeč po polletnih rezultatih gospodarjenja organizacij združenega dela v naši občini je mogoče ugotoviti, da zgubarstvo za zdaj še ni dobilo večjih, kritičnejših razsežnosti. Pravzaprav se, če upoštevamo gospodarska dogajanja samo v letošnjem letu, gospodarska slika pri zgubarjih celo izboljšuje. Tako vsaj kažejo primerjave gospodarskih rezultatov ob polletju s tistimi po prvih treh mesecih letošnjega leta.

Skupna izguba je bila ob polletju nižja za 20 odstotkov v primerjavi z izgubo v prvem trimesečju. Tudi število organizacij združenega dela, ki so zabeležile izgubo, se je zmanjšalo, in sicer za 18. Tako se je v polletju znašalo v obeh štetilkah vsega 10 OZD oziroma njihovih temeljnih organizacij, »pridelali« pa so nekaj manj kot 65 milijonov dinarjev izgube. Res pa je, da so letošnje polletne izgube neprimerno večje od izgub leto poprej (indeks 248), kar pa je seveda mogoče razložiti z dejstvom, da so se razmere za gospodarjenje v tem času znatno poslabšale in so prejšnji zametki izgub šele zdaj pripeljali do konkretnih »rezultatov«.

Med zgubarji vodita tozda delovne organizacije Elektro Ljubljana, in sicer Elektro Ljubljana mesto in Ljubljana okolica. Njuna izguba predstavlja 36 odstotkov celotne izgube gospodarstva občine. Kot poglavitni vzrok za neuspešno poslovanje navajajo nezadostno in prepozno povišanje cen električne energije. Odpravljanje izgube je seveda odvisno predvsem od ukrepov, ki jih bodo sprejeli na ravni Elektrogospodarstva Slovenije.

V ZIV TAM Boris Kidrič - temeljna organizacija PAN so med tistimi, ki jim je od pomladi sem uspelo celo znižati izgubo. Tudi pri njih je vzrok zanjo zlasti v cenah, ki so bile nespremenjene od julija lanskega leta.

Izgubo so v primerjavi z rezultatom v prvem trimesečju zmanjšali

tudi v delovni organizaciji Vodovod - Kanalizacija - temeljna organizacija Komunalna operativa. Glavni vzrok zanjo je bilo omejevanje investicijskih del na komunalnih objektih, kar je oslabilo tako prihodek kot dohodek. Podobna poslovno-financijska gibanja so zabeležili v tozdu Kanalizacija in Mestni vodovod. Obe pa med drugimi vzroki omenjata predvsem občuten porast amortizacije.

V Integralovem tozdu Taksi že več let poslujejo z izgubo. Glede na dlje časa trajajoče težave ne kaže, da se bodo izgub kmalu rešili in so predvideli zato kar dve leti trajajoč sanacijski program.

V obeh organizacijah združenega dela turističnega gospodarstva, v Kompasovem Inozemskem turizmu in Interexportovem Inexu so težave povezane z neplačano realizacijo in s sezonskim značajem dela.

Kar zadeva kasnitve plačil za že opravljeno delo, so v podobnem položaju tudi v projektantski organizaciji Projekt.

Kot smo omenili, obstaja glede na letošnje gibanje izgub vendarle določen optimizem glede nadaljnega razpleta v zvezi z njimi. Tako izvršni svet skupščine občine meni, da bo v ukrepih samih organizacij, ki so v izgubi, kot s širšimi ukrepi, moč zagotoviti, da bo vsaj pet tozdog od omenjenih (Tozd PAN, Inozemski turizem, Inex, Kanalizacija in Projekt) sklenilo devetmesečno poslovanje že brez izgube.

JK

VRSTA UKREPOV ZA SMOTRNO UPORABO ENERGIJE

Razsipnost bomo drago plačali

Že leta 1980 smo v Ljubljani sprejeli vrsto ukrepov za smotrno uporabo energije. Zaostrene gospodarske razmere in omejitvena kreditno-monetarna gibanja pa zahtevajo predvsem bolj okrepljene akcije, za katere ne bo treba veliko denarja.

Predvsem in najprej bo treba spremeniti naš odnos do energije. Z družbenimi akcijami za varčevanje z energijo bomo prispevali k resnejšemu, bolj strokovnemu in bolj smotrnemu odnosu do sedanjih energetskih naprav, objektov in energije nasploh. Tako naj bi zmanjšali neprijetne posledice pomanjkanja energetskih virov, ki so ga mnoge tovarne v Ljubljani letos že krepko občutile. Marsikje so bili prav zaradi pomanjkanja goriv že prisiljeni zmanjšati obseg proizvodnje.

S skupnimi napori bomo morali spremeniti ustaljene navade pri potrošnji energije, seveda pa pri tem ne smemo zmanjševati sedanjega načina življenja. V preteklem obdobju smo pri varčevanju z energijo dosegli nekatere pomembne rezultate. Ljubljana je edino mesto v Jugoslaviji, ki je sprejelo in tudi uspešno izvaja odlok o ukrepih za zmanjšanje porabe toplotne energije. Z njim je določena temperatura ogrevanja prostorov, trajanje kurilne sezone in režim ogrevanja poslovnih prostorov oziroma zgradb, ki so več kot 24 ur prazne. Seveda pa je tudi veliko OZD, med njimi nekaj iz občine Center, ki takih skupnih prizadevanj ne upoštevajo.

Akcij za varčevanje z energijo je veliko. Dobro so zastavljene in ob prizadevanju slehernega posameznika jih bomo lahko tudi dosledno izpeljali. Tako med drugim predlagajo uvedbo pouka o osnovah energetike in varčevanja energije v osnovnih in srednjih šolah, tako da bi mladina postala pobudnik in nosilec prizadevanj za varčevanje z energijo, kar vključuje poleg drugega tudi zbiranje odpadnih surovin. Tudi sredstva javnega obveščanja se bodo morala vključevati v varčevalna prizadevanja s pravil-

nim in strokovnim pisanjem. Samo primer: Radio Glas Ljubljane je pripravil serijo oddaj pod skupnim naslovom »Z energijo ravnajmo gospodarno, da bomo živeli udobno«, ki je pri poslušalcih naletela na ugoden odziv.

Pomemben element so izolacijski materiali. Podpreti bo treba vsa prizadevanja proizvajalcev izolacijskih materialov, da bi razširili in pocenili proizvodnjo že znanih kakovostnih materialov. Boljši posojilni pogoji za nakup omenjenih materialov so med pomembnejšimi družbenimi nalogami pri varčevanju z energijo. V okviru izvršnih svetov občin in mesta, republiške in občinskih uprav za družbene prihodke je treba pospešiti vsa prizadevanja za zmanjšanje ali celo odpravo davčnih stopenj za izolacijske materiale. Le-te naj bi čimveč uporabljali pri obnovi starih, predvsem pa pri gradnjah novih stavb. Doseganje predpisane toplotne zaščite, zlasti novih objektov, je praktično najboljši in tudi najcenejši način varčevanja z energijo, hkrati pa se taka enkratna naložba obrestuje v vsej življenjski dobi objekta.

Pripravljena je še vrsta pomembnih akcij za varčevanje z energijo. Julija letos bomo v Ljubljani ustanovili samoupravno interesno skupnost za energetiko, kjer bodo strokovnjaki in dobavitelji energije razpravljali in se dogovarjali o potrebah in možnostih oskrbe z energijo. Predvsem se bo morala novo ustanovljena SIS za energetiko aktivno vključiti v energetske varčevanje, kajti z njim se bomo srečevali na vsakem koraku. Ne le pozimi, ko je poročnja zaradi vremenskih razmer največja, ampak na vsakem našem koraku. V stanovanju, na delovnem mestu, v avtomobilu.

P. HIENG

NOVICE OK ZSMS

25. avgusta se je sestalo predsedstvo konference mladih delavcev. Obravnavali so osnutek poročila o delu te področne konference v II. mandatnem obdobju po X. kongresu ZSMS. Kljub kadrovskim težavam in uvajanju nove oblike organiziranosti preko delovnih skupin je bilo delo uspešno in obsežno, posebej pa so člani predsedstva opozorili na osnovne organizacije, ki se na akcije in vabila za sklice skupin ne odzivajo.

Kadrovska komisija se je sestala 25. avgusta in na svoji seji pripravila pregled evidentiranih kandidatov za volitve v organe občinske, mestne, republiške konference ZSMS ter ZSMJ. Volitve sodijo v sklop aktivnosti do XI. kongresa ZSMS, ki bo oktobra v Novem mestu ter XI. kongresa ZSMJ, ki bo decembra v Beogradu. Občinska konferenca potrebuje za svoje organe preko 100 novih kandidatov.

V torek 31. avgusta se je sestalo Predsedstvo Občinske konference ZSMS LJ.-Center. Člani predsedstva so se seznanili z uspešnostjo sodelovanja naših mladinskih delovnih brigad na letošnjih akcijah, ter se dogovorili za pospešeno aktivnost na vseh področjih dela konference do XI. kongresa ZSMS. Dogovorili so se, da bo volilno-programska konferenca predvidoma 30. septembra 1982.



Trgovine na prostem

Toplo poletno vreme je privabilo na plan ljubljanske trgovce, ki so pred trgovine postavili stojnice z raznim blagom. Ponekod so izdelki slabše kakovosti, zato so tudi cene temu primerne; drugod pa s tovrstno trgovino skušajo blago še bolj približati morebitnemu kupcu. Kar nekakšen oddelek v malem je bil vsak dan pred trgovsko hišo Maximarket.

M. PETEK